

# MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

## ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

|              |              |
|--------------|--------------|
| Egész évre   | 16 ft. — kr. |
| Félévre      | 8 " — "      |
| Egy negyedre | 4 " — "      |
| Egy hónapra  | 1 " 50 "     |

## SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

A lyceumi nyomdában.

## Kiadó hivatal:

A lyceumi nyomda „központi irodájá”-ban, főtér, gr.

Teleki Domokos-ház.

## HIRDETÉSI DIJAK

Ötödör hasábozott sor ára 6 kr. Minden hirdetés után 30 kr.

bélyegilleték.  
Nagyhirdetéseknél  
kedvezmények.

## NYILTÉR

soronként, vagy annak helye 25 kr.

## Reklamok:

hírfülsérbe soronként 1 ft.

## A KOLOZSVÁRI

# LYCEUMI NYOMDA

A LEHETŐ GYORSAN ÉS LEGJUTÁNYOSB ÁRAKBAN

ELVÁLLAL MINDENFÉLE

# KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁKAT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alólirott igazgatóság tisztelettel jelenti az összes t. cz. helybeli és vidéki közönségnek, hogy az ujonnan felszerelt lyceumi könyv- és könyomda, jelenleg már azon helyzetben van, hogy a legnagyobb megrendelésekig minden alakban a legujabb divatu betűk es minták szerint elfogad megrendeléseket, a többek között:

önálló munkák, röpiratok, felhívások, alapszabályok, takaré- és kisegítő pénztári könyvecskék, vonalozott munkák, falragaszok, tánczestély és majálisi mulatságokra meghívók, számlák, étlapok, körlevelek, szomorujelentéseket, sat. sat.

## KÖNYOMDAI (lithographiai) MUNKÁK KÖZOTT

MÉVJEGYEK a legujabb minták szerint, MEGHÍVÓK, TÁNCZREND-  
DEK, DISZOKLEVELEK, RÉSZVÉTELYJEGYEK, sat. sat.

## Hivatalos munkákra

a nyomda papír-raktárt tart, s azokat gyári áron számítja mindig, s a felsőbb helyről előirt HIVATALOS NYOMTATVANYOK legnagyobb részéből KÉSZ RAKTÁRT TART, úgy hogy a megrendelő t. törvényszékek, járásbiróságok, megyei tisztségeknek a legtöbb esetben vidékre a megrendelést 24 óra alatt már postai uton megküldhetjük, s a mennyiben a megrendelés szokatlanabb forma volna, azt a legrövidebb idő alatt készítetteti el a rendelkezése alatt álló hat kö- és könyvsajtóján.

Az intézet szakértő kömetszőt tart, s ezen felül gondoskodik van, hogy a legművészeiből munkákat elkészíttesse, s e végre összeköttetésben áll a külföld legjelesebb műintézeteivel.

Minden megrendelés egyenesen a nyomdai igazgatósághoz utasítandó, hol minden darab nyomtatvány hivatalosan kezeltetik a kivitel pontosságáért.

Kolozsvártt, 1873.

A lyceumi nyomda igazgatósága.



## Fővárosi levelek.

CCLXXIV.

Pest, március 14. 1873.

Kedves barátom! Még ha jobboldali volnék is, nehezen tudnám eltagadni, hogy válsághoz közeledünk.

A rendes budget födözésére a kormány mint az olvasó közönség előtt is tudva van, néhány adóra vonatkozó, illetőleg adót emelő törvényjavaslatot volt kénytelen a ház elé hozni. Tette ezt pedig oly tapintatlanul, hogy a főlemelések éppen az elvileg leginkább megtagadható személy-kereseti és bélyegadókra esnek.

Ennek következménye az, hogy a saját pártjain levő maie contentusok is ellenindítvánnyal készülnek előlépni; az ellenzékét pedig — éppen e téren — alig várhatja támogatását.

Hozzátehetjük, hogy Szlávy, mint hírlík — e kérdéshez tárczáját kötö és így, ha csak ma a Deák-körben a haboszlátó Neptun — Deák képe — meg nem jelen és a habok lecsillapítása általa nem sikerül, a ministerválság és pedig most már jóval homályosabb alakban a küszöbön áll.

De nem is olyan pillanatnyi betegség ez, mint a minők egyelőre látszik és ha sikerül is pár hétre lecsillapítani, minden nagyobb fontosságu, vagy éppen válságos természetű kérdésnél elő fog fordulni, — és miért?... Magában a pártban azért, mert Lónyay és pártja nehezen gondolnak egyébre, mint a boszura, vagy a buktatók megbuktatására; ugy látszik Lónyaynak mindegy, ki vagy mi következézik, csak azok ne maradjanak, kik rajta a csint elkövetették.

Ez mindenesetre komoly helyzet a jobboldalra nézve; és pedig annyival komolyabb, mivel a gyakran betegeskedő Deák nem mindenkor lehet kéznél, hogy a vihart lecsillapítsa és így a kormány sorsa egyre saját pártja töredékeinek, vagy az ellenzéknek kezébe kerül.

Ez utóbbi esetet természetesen csak kedvező lehetne mind a nemzetre, mind a parlamentarismusra nézve.

Ez utóbbira különösen azért, mert kitűnnék az hogy a parlamenti kormányforma nálunk nem játék, hanem komoly valóság; hogy a kormány-változás elvek alapján történik és hogyha ez elvek többsége jutnak, a parlamenti változás, silletőleg a kormány is gáttalanul megtörténik.

Az országra nézve pedig azért, mert kitűnnék; mennyire képes az ellenzék elveit megvalósítani a kormányon, s az által valamint a valódi jogkiválmaknak elég lenne téve, másfelől mindannak, mi az illusiók országába tartozik, tarthatlansága ki lenne mutatva.

Nagyon hiu és helytelen iránynak kellene ellenében a jobboldali sajtó azon törekvését kijelenteni, mely kormányválság esetére újra a régi nótát fújja s abszolutizmussal, forradalommal s több efével fenyegetőzik.

Ez, a mellett, hogy a legveszélyesebb elvet, a parlamentarismust tarthatlanságát hirdeti, ügyetlen és valótlan is. Mert az ellenzék álláspontja és a mai kormány között egy tízedrés annyi távolság sincsen, mint a 67 előtti és utáni helyzet között; a koronáról alkotmányellenes érzelmet föltételezni pedig nem szabad, és éppen saját érdekében is, nem lehet.

Magyarország királyának el kell fogadnia a többségből kiküldendő kormányt és veszély nélkül el is fogadhatja azt, miután az ellenzék kívánalmai között egy sincsen olyan, mely az ország óhaja

jai kielégítése mellett egyszersmind nem a monarchia és dynastia helyzetének megszilárdítását czélozná.

P. Szathmáry Károly.

## Hegedüs István beszéde márczius 15-én.

Mottó: Ezeket (az elesetteket) utánaóvni és a boldogságot a szabadságban, a szabadságot a bátorságban helyezni, kicsinybe fogjátok venni a veszélyeket.

Thukydides II. 43.

Nem a véletlen, de önként támadt érzés hozott e sirhantok közé, hogy a magyar szabadság ünnepének negyed-százados évfordulóját megüljük. Márczius 15-ke a nemzeti viszszaemlékezés szent napja, szíveink, lelkeink fenséges, meghatót érzésekkel telve, hová menekülhetett volna a lélek a város zsibajából, hogy a viszszaemlékezés ihletett perceit nyugodtan átérezze, ugyan hová, ha nem a sirhantok közé? Ide az emlékezet, az ez a csatló; itt ellenemző torzalkodás, ez a tusa zsvaja nem háborgat, itt a mult, e meghalt örökkévalóság szent talaján állunk. Láthatlan körül lebegnek azon elhunytak szellemei, kik ama lázas napokat átvittek, melyeknek emlékre is sebesebben ver a szív. Sokan átélték, átszenveték és átjontak mámoros lélekkel a szabadság első hajnalát, első tavaszát, első mosolyát, első örömet. Mintha felkelne az elhalt bajnokok és minket, az élők megintatának arra, hogy mily fenséges lehet az élet, ha élni tudunk. Fenséges volt életük; mert egy eszme: a szabadság eszméje meg nemesít; haláluk megdicsőülések volt; mert ez eszmét hagyták örökül nekünk, utódaiknak. A szabadság szent eszméje forrasztja velök egybe most szíveinket, lelkeinket; ez eszme aranyhíd a mulandóság homályos birodalma és a jelen nemzedék élete között.

Polgártársak, ifjú barátim! Idézzük fel lelkünkben e nagy nap emlékét; ujjtsuk meg a benyomásokat, melyek megtermékenyítik az eszt és a szívet. A költő és a művész csak akkor képes alkotni, teremteni, ha ihletett benyomásait felidéli lelkében; a nemzetek is csak akkor képesek teremteni szípet és nagyot, ha a nagy nemzeti lelkesedés perceit felfrissítik. A görögöknél dicső szokás volt: a harczban elesett bajnokok felett évenként dicsbeszédet tartani, hogy az új nemzedék hallja és tanulja meg, kik voltak azok, kik hazáját nagygyá és szabaddá tévők! A peloponesusi háboruban Pericles, e fenséges lélek, ki belől oly nyugodt, harmonikus és derült volt mint Phidias isten szobrai kívülről, kinek beszédéről azt írja egy ókori történész, hogy olyan volt mint a fülánk, mely mindig a hallgató szívébe szakadt bele, tartá a szokásos beszédet. Dicsbeszéde gyönyörű; pedig csak Athen nagyságát, szabadságát magasztalja, de hozzáteszi, hogy mind e nagyság maga a legszebb dicsbeszéd azok felett, kik érte elesetek. Ő mondá, hogy a dicső emberek sirja az egész föld, és nem csak a síremlékek felirata beszél rólok, hanem a távoli helyeken is az ő dicsőségük feliratlan emléke a lelkek mélyében él. En is e lángész nyomdokába lépén, állítom, hogy 1848 bajnokai felett legszebb dicsbeszéd mind az a szép és magasztos, mit a szabadság létrehozott és létrehozhat; mind az a lelkesedés, mire még képesek vagyunk, mind az az önállás, melyet még kivivhatunk, mind az a nagyság, hová még felemelkedhetünk; mert ők minden szépnék alapját, létrehozó indokát vitták ki: magát a szabadság eszméjét; ez az eszme az őserő, mely felrázta nemzetünket tespedéséből; mely minden egyes honfit az egészhez csatol, mely a bennünk fejlő, kimagasló kifelé növe emberit helyezé a kívülről nyugtatók elöitéletek és kiváltságok helyébe, mely élet-

őstönt adott az egyénnek élni a honért, elesni az eszmékért, mely az eszme halhatatlan bajnokává avatta föl, hogy ne röghöz tapadt rabja legyen az önkény- és önzésnek, de magasra felszárnáló harczosa az erkölcsi és szellemi haladásnak, mely a véges korlátokat szétörve a fejlődés végtelenségébe ragadt, hol mindegy jobbak, igazságosabbak és emberesebbek leszünk. Ez eszmét érezték ők át; csodálatos é rajongásuk? Bámuljuk-e az ittasság e pillanatait, melyek új életet hoztak nemzetünkre? kicsinyeljük-e márczius 15-ke mámorát, üngjóságait, áradó tombolását; hidegeu, közönyösen mérlegeljük-e e vap eredményét? Nem, soha! E napnak erkölcsi hatalma van; az erkölcsi hatalom a szabadság becsodás árzelmé. Olyan ez érzelem mint az ifjú-hodás átélése, mint a szerelem bódító mámorá, nem mérlegelni, mindig, de mindig felfrissíteni kell. Igaz, hogy e nap midőn már Irinyi 12 pontja, mely a haladás tizenkét sorompóját nyitotta fel, megtette gyújtó hatását, midőn Ányiból, Bécsből a forradalom híre mint villányütés futotta át a nemzet lelkét, szívet, e nap azon tolongó sokaság, mely Petőffy és Jókaival élén Budára ment, Tancsicsot a szabadság szögért ráment fogságból kiszabadítani, önfeladásig boldog volt. Boldog volt; mert ifjú volt; egy nemzet ifjúsága tündöklött az arcokon; igaz, hogy a „Talpra magyar, híva haza“ vészharang volt, melyet egy összeomló mult felett, három százados elnyomatás, élni vágyás és tespedésre kárhoztatás felett huztak meg; ez egy új élet harsonáját futta meg; igaz, hogy a magyar nemzet lánglelkű Tyrtæusa szédítő magaslatokon járt; mi által nemzetünk lelkének legbensőbb tolmácsa, ékesen szóló Demosthenese Bécsben hangoztatá a nemzetek testvéri egyesülését a szabadság, egyenlőség szent zászlói alatt, a haladás örök érdekéig, hiszen igaz, hogy a nemzeti lobogókkal diszített, fényárban uszó fővárosban a nép üjjongása, öröme határtalan volt; igaz, hogy e nép lelkesedése bódító, kimondhatlan; de éppen ezért kell felujtani, hogy most nyugodtabb időben az ernyedő akaratot feltüzeljük, a lankadó gondolatnak új röptet adjunk; a hidegedő érzelmeket lángra gyújtjuk.

Jean Paul mondja, hogy a lángész szédítő magaslatokon jár és csak azért nem suban alá; mert delejes álomba ejtik eszméi; nemzetünk életében ilyenek voltak e percek: a nemzet az eszmék magaslatán járt, a lelkesedés tette, hogy le nem zuhan, fel nem ócsudott dacára a Széchenyi Kassandra-szavának: de jól tévé; mert az önfeladás vitte a szent tusába, hol buknia kelle a szegény itélete folytán, de melyen át nem menni végzetet ítéte volna; így megbukott, elesett a küzdelem, mint a tragikus hő, de megdicsőült az eszme. A vérkereszttség a legszentebb jogot adja meg az eszmék létezésének; a mely eszme ebben részesült, az halhatatlan, az feltámadott. Ezért ne kárhoztassuk e napot, melyen először izlelé nemzetünk a szabadság búvós italát, mely elatatá a kételyt, a habozást és bátorságot adott. Mert a bátorság és merészség a szabadság előfeltétele. Pericles mondá a fent idéztem alkalommal: a boldogság a szabadságban, a szabadság a bátorságban rejlik. 1848 és 49 bajnokai boldogok voltak; mert szabadok levének, és szabadokká lettek. mert bátrak valának. A szabadság az élet. Az életkezelem. A küzdelemhez bátorság kell. Az életet élve, a szabadságot gyakorolva tanulj meg. De mi az első feltétel? legyünk megfellekezők önzésünkről, mely meghunyászkodásra vezet; legyünk bátrak; Bátor minden ellenében, de főleg önmagunk irányában. Önzésünk, rosszabb hajlamaink zsibbasztó hatása alól szabadi-  
teuk fel magunkat; ha szabadok akarunk lenni. Az

Az elmúlt évben pár hétig Lipcsében időző magyar cigányok sem lettek elfeledve, mert a világ mindenféle zenészei között ott szerepelt piros nadrag s kék dolmányban az „ungarische Tambour“ is.

Az egyik fogat magyarországi országutainkat juttatá eszembe; csupa sár volt egész a tetejéig, a bennülő utasok nyakig csizmában voltak; a lovak is bőszerű spanyol lábbeliben lépdelték, s a kocsisnak pedig még a fejére is csizma volt huzva hogy össze ne sározza magát.

A menet azonban csak előjátéka volt az igazi mulatságnak, mert a Corso csak délutáni három órákor nyílt meg; itt gyűlt össze a roppant néptömeg s jó kedvének féket eresztve dobálgatta egymást borsoval, pereczekkel, bonbonnal és lisztet tartalmazó papír tölcserékekkel; kiki igyekezett el látni magát valami hangszerezelle, hogy részt vehessen az óriás chaos előidézésében; az utca közepén menetben haladt előre 5 vagy 6 száz kocsi, telve a legbizarrabb alakú álarczosokkal; a gyalog járók között is számtalan jelmez és álarcos tarkította a sokaságot. Az egész meglepő benyomást gyorolt az emberre; e roppant tömeg között hiáb inkeresnek egy komoly arcot; mindenki dobol, siplál, ingerkedik, kurjongat s dereljenmet-sző alaku kerepelő fával minden elmenőnek végig huz hátán; a koldus megszólítja a baukárt az utczá gyerekek borsóval dobálja a delnőt, a legkülönb-félébb elemek vékonyan vagy vastagon tréfálöznek egymással: mert ilyenkor minden szabad, csak a komolyaság tilos. Jaj annak ki komoly arcot mutat Azonnal költözik a vig nevető alakok s néhány pillanat alatt a finoman öltözött gavalier liszt-

eszmékért élünk; ezek adják meg életünknek az életőstönt, ezek nélkül jobb meghalni. Petőffy elesett; mert tudá, hogy egy eszme szentebb lesz, ha ért e esik el. Igen, a szabadság eszméje szentebb; hisz annyi jelesünk esett el, kiknek feliratlan emléke szívünkben él. — De ifjú barátim! Hozzátok fordulok és a mult néma szózatának adok élő kifejezést, ha azt mondom, hogy szabad csak az lesz, ki a z akar lenni. Ki küzd érte, már szabad. Ki tétlen, az önmagának rabja. A szabadság maga az élet lelke, ki a lélek nélkül él, az igazán lelketlen. Küzdeni kell; de megtanulni a multtól mi ért, a jelentől mik ént kell küzdeni. Folytonosan küzdeni, tenni, tanulni, mindig jobban tudni, szebben tenni, emberisebben érezni, mindig kevésbé lenni önmagunka előitéleteink rabjai: ez a szabadság szentusája. 1848 hősei ezt csak megérezték, előtők még nem nőtt ki ez eszme végtelen nagygyá. Ők nagyobbak voltak eszméiknél, mint a gyermek kinővi pólyáit; de 25 év alatt a szabadság eszméje nőtt vágyáink, aspirációink, tudásunk által; és mi hátra maradtunk. Bátran ki mondom, az ifjúság kisebb mint e század eszméi. Ez eszmékhez nőni kell. A ki Phidias harmonikus szobrait látja, önkéntelen kegyenesül; mi is ismerjük meg e század fenséges eszméit, a magok phidias szoborszerű öszhangjokban, és egyenesed-jünk hozzájuk. Ezért forduljunk a multhoz, merítsünk lelkesedést forrásából; ha kiképeztük magunkat a harczra, ha megszereztük a tudás fegyvereit, a szív lelkesedését, akkor bizonyára még szabadabbak leszünk. 1848 szabadnak hagyta a hazát, szent kötelességünk még szabadabbá tenni. Tegyük nemzetünket önállóbbá, dicsőbbé, mert mint Kossuth mondá, a nép örök s öröknek kívánjuk hazáját. A szabadság belsőleg alakít át, ezért nevel-jük, miveljük, lelkesítsük, legyünk bátrak, merészek, vezessen egy nemesebb élet vágya, aspiratioja, e vágyat, ez aspiratiót a multnak köszönjük. Ezért legyen áldott e nap. Legyen áldott azon férfiu, ki a nép lelkét betöltő lelkesedésnek búvós tolmácsa volt, kinek szaván még a zsarnokság is sirni megtanult. Legyen áldott azon bajnokok hamva kik a sír ölében alusznak, de lelkeikben élnek, legyen áldott főleg azon férfiu, kinek zeng-zetes dalát az idő bércei, a századok viszhangoztatják, ki kilopta érzelmeink nemességét, fenségét a világnak adta tudtára, hogy bámuljon a világ; kit nem bánt többé a gondolat, ágyban, párnák közt halni meg; mert érdelt halt meg szent világ-szabadság. E férfiu, és az elesett bajnokok szent hamvaira, a most is élő 48-as nemzedék néma aspiratioira, saját legszentebb nemekéire hűvölésre, piratcióra, 15-ike szívetek legemlékére kerül, ifjú barátim, ti tanuljatok nem csak elesni; de élni a világ szabadságért, mert ha így éltek szebb, boldogabb, dicsőbb hazát hagytok hátra és ugy lesz nevetek álma, mint most áldjuk a honvéd nevet, mint áldjuk márczius 15-ke emlékét. Éljen a szabadság, éljen a haza!

Hegedüs István.

## Táviratok.

Róma, mart. 14. A „Liberta“ jelenti: A reactionarius párt Calabriában fölkelést akart elő-  
idézni, ez azonban Romából tiltott, mert a kormány rendőrség értesülve volt a dolgokról és el-lenintézkedéseket tett — London, mart. 14. A brit kormány több hatalmassághoz azon bizalmas közlést intézte, hogy a szerződésnek értelmében el van határozva Portugalliát az esetleges spanyol vállalat ellen védelmezni. Az erre adott válasz teljes megnyugvást fejez ki. — New York, mart. 14. A mexikói kormány az angol kormányok egy-

zakká változik, vagy a varazsütsére ruhához vart szalagokkal bohóc képeben áll előttünk.

Az idén — a tél enyhessége folytán — a tömkeleg (Irrgarten) is rendkívül jól sikerült, a zöld lombok között kanyargó tekerővel uszaton egy-más után tévedtek el az emberek, sokan bosszu-san hagyták el pár órai bolygás után a labirintot melyből Ariadne fonala nélkül Theseus is bajosan jutott volna ki hamarosan.

A „Leipzig Tageblatt“ következő mulatsá-gos történetkével emlékezett meg róla.

A carneval-menet előestélyén egy jámbor polgár ballagott a labirint mellett, s annak nyi-lásához érve kutyájával együtt beballagott, csak-hamar többfelé ágozott el az út, s a sör-mármoros atyafi egyfelé — kutyája más felé törték el. Mint egy jó félőrást mindketten német egykedvűség és türelemmel keresték a kimenetet, de az nem mu-tartozott sehol s a kutyá ugatás, gazdája pedig ká-romkodás által nyilvánították türelmetlenkedésü-  
ket; de a kijárást még sem akart feltűnni előttük.

A szitkozódás, az ugatás s a kívül ősszecsoportosult nép hatóját felköltötték a rendőrség figyelmét, s két „Schutzmann“ azonnal vállalkozott bekísérni a csöndzavarókat. De bizon — a közön-ség még nagyobb haborájára — ők is a deliquen-  
sek sorsára jutottak, szintén külsőből uszaton in-dultak el — ők is elvezettették egymást. Párszor ugyan nagy zajt hallottak a kívül állók, de végre is kiszűlt, hogy a rendőrök egymást fogták el, s a jámbor atyafi sehol sem volt található; mert va-lószínűleg észrevette a rendőrök közbe lépését s megbújt a szegélyző bokrok tövében.

Dr. Luby Gyula.

## TÁRCZA.

## A lipcsei Carneval

Le monde est plein de fous, et qui n'en ovent pvt voir, Doit rester dans sa Chambre et briser son miroir,

Ha saját szemeim meg nem győznek, el sem hittem volna, hogy a jámbor szászok is annyira megtudnak bolondulni; de hiában! a farsang mindenütt elragadja az embereket, vigásd jökdév uralkodik mindenütt, valamint Sz. Péterváron a jégpalotában mulatók kedvét nem hűtötte le a falak hidegsége; s viszont az éghajlat forrósága nem lankasztá el a braziliai császár álarcos bájljának védegeit: ak-képen nálunk sem rémiti el a vigadókat a farsang alatt felszaporodott számlák mennyisége.

Nó de ne tartsunk bőjti prédikációkat, s ne haragitsuk magunkra a kisasszonyokat!

A lipcsei Carneval n-hány éves fennállása dacára nagy mértékben kezd magára vonni a köz-zönség figyelmét; az idei volt a hatodik, s mint ilyen talán az utolsó évek érdekénél fogva, az előb-bieket jóval fölülmulta.

A bizottság roppant pénzt költött el, hogy szép meglepetésben részesítsen a városba érkezett 30—40 ezernyi idegent. Már hajnalban elkezd a nép az utcákat s feszült figyelemmel várta a Drezdából érkező föbolondot a választott Carneval herceget. Ennek megérkezése után megindult a fényes és roppant hosszú menet, hogy megtegye szokott körútját az alakjából kiforgatott város tekervényes utcáin. Legelő nyargaltak a fullajtárok, mulatsá-gos ügyetlenséggel ülve meg tánczó peripáikat utánnok festői öltözetben a város heroldjai nyitot-

tak utat a roppant szekereknek, melyek mindegyi-kébe 12 ló volt fogva. E szekerek képezik legmu-latságosabb részét a menetnek, mert többnyire a legujjabb eseményeknek mulatságos illusztrációi Némelyek-igaz helyi érdekűek s így a mi közön-ségünkre érdekelnek bennük, sőt nem is érthetők; de talánunk közöttök olyanokat is, melyek tágabb körre számítvák s ezek közül igyekezni fogok ne-hányt érthetővé tenni.

— Bismark három szál hajót emeli történeti nevezetességre az egyik; egy magos fekete hely-  
vonul el előttünk, tetején áll a volt porosz premi-er óriás alakja, három szál haja egy-egy lándzsát képez, s e lándzsákra a pápa, egy jezsuita s egy francia katona vannak felpékelve.

— Egy rozstart bárka az „alapítók hajója“ nevet viseli, s a következő emelvényen pedig nagy tüzzel csépelik az üres szalmát a porosz képviselő házban; ha a feliratnak hihetünk: e kép természet után van fényképezve.

— A női egyetemnek eszméje sem maradt illusztrálatlanul; egy kettős osztályú bódé első ré-szében 2 nő forgolódik éles késekkel egy kövér sertés körül; a mint a fölirat is mutatja, ez a boncz-tani osztály; másik részében pedig sűrös kancsók között tanulják a nők a kneipolást.

A mult nyáron a lövészünnepélyre siető porosz barát bécsi lövészek Lipcsébe érve igen megcsalód-tak várakozásaikban, mert a „Prusen fresser“ szá-zak által igen rosszul fogadtattak; ez eseménynek köszönhetik, hogy az idei Carneval-menet egyik il-lusztrációjára nekik szenteltetett: egy korcsma nő-személyzete fogadja őket, s dézsában kínálja nekik a vizet, hogy a felhevült érzelmeiket kissé lehűtsék.

A M. Polgár egyes számai kaphatók a lyceumi nyomda központi irodájában. Délután 3 órákor a lap megjelenik pontosan.



jegyzékére azon ígérettel válaszolt, hogy azon mexikóiak, kik a hondurasi határokon pusztításokat vittek végbe, meg fognak büntetve. A válság azonban minden kárpótlati igényt visszautasított és azzal végzi, hogy Mexico mindig teljesítette kötelezettségeit. — **Konstantinápoly**, mart. 14. Chirkassziából egy küldöttség érkezett ide, hogy engedélyt eszközöljön ki a kormánytól több száz chirkassziának Törökországban leendő letelepedése iránt. — **Páris**, márcz. 15. Állítják, hogy Thiers és Armin tegnap egy egyezményt írtak alá, mely szerint az ötödik milliárd fizetése egy hónap múlva történik és mihelyt szept. 5-én az utolsó részlet le lesz fizetve, a porosz csapatok az egész francia területet Belforttal együtt kiürítenek. — **Bécs**, márcz. 15. A képviselőház mai ülésében elfogadott egy határozati javaslatot, melynek értelmében a kormányt meg kell kötni, hogy oly vasutakat létesítve, melyek állami biztosítékot nem igényelnek, mozdítsa elő. Erre a költségvetésnek még hátralemondása van. — **Zágráb**, márcz. 15. Vilmos főherceg ide várják. Az országos törvényszéknél ma kezdetét vette a tanú kihallgatás a Sinkovics-Mrazovics féle röpirat ügyben. — **London**, márcz. 15. Disraeli a konzervatív klubjában még mindig vonatkozólag viseli magát. Állítja, hogy ő egy konzervatív miniszterium alakításának esetére sem fogja az elnökséget átvenni. Azt hiszik, hogy a királynőnek Derby meghívását fogja javasolni. A liberálisok klubjában azt remélik, hogy Gladstone lemondását vissza fogja vonni. Az összes pártok ellene vannak a parlament fölösztatásának. — **London**, márcz. 15-ki. Miután Disraeli nem vállalkozott a kabinetalakításra, a királynő Gladstone-t hívta meg, ki azonban elhatározásához ragaszkodott, mire a királynő ismét Disraelit szólította föl, hogy kabinetet alakítani igyekezzék. Az „Economist” és „Spectator” jelentik, hogy Derby lea miniszterelnök s a népre fog appellálni. — **Madrid**, márcz. 14. Az egyesült karlista csapatok Dorvegrays parancsnoksága alatt tegnap este Verában Don Carlos bevonulást vártak. Nem tudni, vajon a bevonulás megtörtént-e. A hír Olozaga lemondásáról meghazudtolatik. Az esküdszéki eljárás jövő héten életbe lép.

### Márczius 15-ikének jubileuma Kolozsvártn.

A királyhágón inueni részeken fényesebben nem ültették meg e szép nap 25 éves évfordulóját, mint Kolozsvártn. A lapunkban már közölt felhívás következtében márczius 15-én délután 3 órakor nagy számmal kezdett gyülekezni a polgárság és ifjuság a temetőbe, úgy, hogy mire 5 óra lett, a temetőben 5—6000 ember volt összegyűlve. A zenekar megkészen, a menet csak 1/6 órakor indulhatott meg. Imposánsabb menetet régen nem láttunk ennél. Elöl tizenöt nemzeti lobogó, legelő az ellenzék diszszelyem zászlója. A Salamon népzenei társulata rá kezdett a Rákóczi indulóra, s a menet ünnepélyes csendben indult fel a Bölöni Farkas Sándor sirja felé, ez lévén a temetőben a legszebb, a legteresebb hely. Itt a dal-kör éneklé a szöveget, mely után Hegedűs István tanár megkezdé azon ritka szép beszédet, melyet lapunk mai száma egész terjedelmében közöl.

Rögen nem hallottunk szónoklatot mely a közönség lelkiületére oly tölemelő hatást gyakorolt volna. Nemes hév, lelkesedés, tiszta szabadág és hazaszeretet lengteté át. A hallgatóság, midőn a szónok a márcziusi napok nagyszerű alakját Kossuth Lajost említi fel, a roppant tömeg háromszoros éljenzésbe tört ki.

A gondviselés hallgassa meg még sokáig e szívek legmélyéből jövő éljeneket.

Láttunk 48-iki honvédeket örömkönnyekbe törni ki ama nagy napok emlékeinek felidézésére. Hegedűs beszédével a szó szoros értelmében remekelt, s midőn bevégzé a felügyelő éljenzés között a ki csak a szónokhoz férhetet kezet szorított vele.

A dalkör elzengé záradékul a himnust s a tömeg a Kossuthinduló mellett visszatért a városba, s megkerülte a piacot. „Éljen a világ szabadság!”, „Éljen Kossuth!”, „Éljen a haza!”, „Éljen Hegedűs!”, „Éljen Sári László!” kiáltásokkal.

## HIRHARANG.

Kolozsvártn, Márczius 17.

**Esküdszéki tárgyalás.** Onács Sándor-nak Brencsán Albert ellen indított sajtó pörében megtörtént esküdszéki tárgyaláson Brencsán Albert egyhangulag (12 szavazattal) felmentetett, s a bíráló Onács Sándor pedig a perköltsegeiben elmarasztatott.

**Márczius 15-én** a redoutban tartott banquet nagyon csinosan sikerült. Nem népes, de annál kedélyesebb volt. Az első poharat Deáki Albert polgártársunk Kossuth Lajosért ülté. E színes köszöntést alkalmasint bővivonathan közölni fogjuk. Nagy Mór polgártársunk indítványára Kossuth Lajosnak azonnal távtürgönyeztetett Turinba a társaság meleg szerencse kívánata. Ezután a köszöntések hosszú sora indult meg, a tár-

saság rendkívül jól mulatott, kivált az egymást érő pompáson sikerült köszöntéseken, s Salamon zenéjén. A mulatság éjszél után egy óráig tartott.

**Menter Zsófia** Poppné asszony és Popper ur redouti hangversenye, vasárnap szép közönség előtt folyt le. Zene barátainknak ritkán lehet alkalma olyan magosabb művelvezetkekre, mint a milyenben ez uttal részestültek. Menter Zsófia asszonyon nem csak az látszott meg, hogy a Liszt Ferencz tanítványa, hanem az is, hogy a mester méltó tanítványra lett. Poppné asszony szép keze költői szellemet önt a hideg hangszer hurjaiba, s megtestesíti a szerző zeneképeit. Sajnáljuk, hogy a kedves művésznő ez uttal beteg volt, s köhögését még fokozta a mellék terem nem valami nagyon barátságos levegője. A közönség minden darab után nagy töszés nyilvánítsokkal fogadta. A mi Popper urat illeti, e derék művész gondokjait szintén mestereleg kezeli, s méltán foglal olyan kitűnő helyet Europa művészei között. Csak Rover Henrikre emlékszünk még, ki gondokjával nálunk így el tudta ragadni a közönséget. Sajnálva halljuk, hogy csak ez egy hangversenyt tartottak, s innél elutasznak tovább. Bár sikerülne a művészpár barátainak reá birni, hogy egy második hangversenyt is rendeznének.

(v) **Márczius 15-ét** Pesten is megünnepelték, még pedig az ellenzéki képviselők a „Hungaria” szállodában és a műgyetemi ifjuság a kerepesi temetőben. Ezen kívül Nyiregyházán s alkalmasint még több helyen is megünnepelték a nagy napot, de oly lelkesedéssel mint Kolozsvártn, kétségtelenül sehol.

(v) **Márczius 13-ka.** A bécsi forradalom 25 éves fordulóját Bécsben ez idén nem ünnepelték oly lelkesedéssel mint máskor. Nem sokan jelentek meg a schmelzi temetőben, s kevés koszoru díszíté 1848 áldozatainak emlékéit.

(v) **Dr. Farkas Lajos**, tudomány-egyetemünk nyilvános rendkívüli tanára az általa eddig is kezelt romai-jog tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezetett ki.

(v) **Igy változnak az idők.** Konstantinápolyból írják: A szultán készen nyilatkozott a görög királytöljegy rendjelt köszönettel elfogadni. — A török császár egy görög — talán a megváltó-rendjellel — pompásabb illusztratiót a „Tempora mutantur”-hoz aligha lehetne találni. Ha ezt Byron megérte volna!

(v) **Uj darab.** Miklósy szinbázában Pesten f. hó 11-én került először szíre Varga János „A bíró fia” című, pályadíjt nyert népszínműve. A kritika nem nagyon kedvezőleg nyilatkozik ez uj darabról.

(v) **Földrengés.** Márczius 12-én est 8 órakor Bécsben is észlelték földrengést.

(v) **A nagyszebeni román értekezleten** márcz. 14-én, mint az „Ung. Lloyd”nak táviratozák, nagyon kevesen jelentek meg. Az értekezlet ez ülésben elhatározta, hogy feliratot fog az országgyűléshez és a kormányhoz intézni, melyben kéri hogy az általános muncipális törvény terjesztessék ki a királyföldre.

(v) **A Laurion-ügyhez.** Mint Athénből távirják, a Laurion-bányák kiaknázására vállalkozó társulat már megalakult; a részvényeket egyedül Görögországban bocsátják ki.

— **A kalotaszegi Casinoegylet** évi közgyűlését f. é. Márczius 30-án d. u. 3 órakor fogja megtartatni, melyre az egylet tagjai tisztelettel meghívataak. Kelt B. Hunyadon 1773 maczius 14 Király József h. jezyó.

— **Egy nagy escompte bank** létesítése van tervben, a kormány hozzájárulásával. Befizetendő tőkéje huszonöt millió forintból állana, melyre névze már elkészült az egyezmény az angol-magyar bank, a bécsi Bankverein s az alsó-ausztriai földhitelintézet szövetekezt igazgatóságával. Miután az uj pénztintézet az állam irányában bizonyos fontos kötelezettségeket vállalna magára, bizonyos állami kedvezmények igényeltetnek részére. Miben fognak ezek állani? azt nem tudjuk; csak annyit mondhatunk meglehetően biztossággal, hogy a kérdésbeni előnyök magadhatása végett törvényjavaslatokat terjeszt elő a pénzügyér már a jövő hét kezdetén. — A tervről elmondjuk nézetünket akkor, midőn megismerjük természetét és horderejét.

— **A bécsi világiállítási helyiségeiben** kezdetét vette kiállítási tárgyak elhelyezésének s rendezésének munkája, s hogy ebben semmi fenakadás ne legyen, s ne legyenek gátolva a rendező kezek munkájuk végzésében: ezentul az ott nem foglalatossáknak semmi szin alatt nem engedtetik a belépés. Belépti jegyeket senkinek sem ad az igazgatóság s felkéri a közönséget, hogy ilyeneket ne is szorgalmazzanak nála — mert nem felelhet meg kívánságának.

— **Világiállítási szaklap.** A világiállítási magyarországi látogatói és a magyar kiállítók számára „Franklin irodalmi és könyvkiadó részvénytársulat” a világiállítási tartama alatt Bécsben magyar képes szaklapot indit meg elismert szakférfiak vezetése alatt. A lap részletes programja legközelebb fog megjelenni.

— **A keleti vasut** bonyolult pénzügyi helyzetének tisztázása iránt a kormány hosszabb idő óta tárgyalásokat folytat, azon bankcsoporttal, melylyel a nevezett vasutársulat 15 milliónyi előlegezési műveletet kötött. A tárgyalások már most némi megállapodásra vezettek s az eredményt „P. L.” a következőkben adja elő: „Eddig névértékben

45 millió elsőbbségi kötvényt és 30 millió részvényt bocsátott ki a keleti vasutársulat az előlegezési művelet alkalmával 15 millió valóságos értékű lebegő kölcsön fejében 20 millió névértékű másodosztályu elsőbbségi kötvények adatak zálogba. A kormány elhatározta, hogy a keleti vasutat egészen átveszi, kiépti az eddig engedélyezett vonalakat továbbá az Oláhországgal csatlakozó részt és folytatja a vonalt Nagyváradtól Debreczenen át Füzes-Abonyig, a hol a m. k. állami vasutba fog nyilni.

— **Görögország** egyik legnevezetesebb férfiat veszté el mostanában Trikupis Spiridiont. E férfi, ki igen magas kort ért, már Kapodistrias elnök idejében miniszterelnök volt. Ottó király alatt többször külügyminiszter, követ, senator stb. az irodalomban a hellen szabadságharc története maradt tőle négy kötetben, mely műve 1857-ben Londonban jelent meg. Trikupis mondotta Missolonghiban lord Byron sirja fölött azt a szép beszédet. Temetésén mostan megjelent a király fényes kísérettel, a diplomatai testület, minden minster és tengernyi néptömeg, Halotti beszédet föllötte a templomban Zaimis, a sirnál Komondorus és Delyannis Tódor mondtak. Trikupis igen nemes jellem és hű hazafi volt.

— **Yankee flegma** Egy uj-yorki hajó gyorsan szelte a habokat Európa felé, a midőn egyszerre a baljóslatu kiáltás hangzott fel: — Egy ember a tengerbe ugrott! — Megálj parancsolá a kapitány a kormányosnak. — Aztán a hajó ellenőréhez fordulva, kérdé: Kifizette az illető viteibérét? — Ki, viszonzá az ellenőr. — Indulj! hangzott a kapitány parancsa, s a hajó tovább folytatá utját.

— **Kozák fogás.** Az orosz ezredek közt husz huszonöt évvel ezelőtt, mikor még nem szeltek vasutakat a mindeu oroszok hatalmas urának birodalmát, egészen divatba jött, hogy csapat-áthelyezéseknél az ezredek urak zsebre dugták az e célra nyert szép összeg pénzét s kölcsönösen lemet-szelvén az egész ezred egyenruhájáról a számmaljelölt gombokat, azokkal egymaguk költségekötkezték a számokra kijelölt állomásokra, hol első gondjuk volt, uj ezredüket ellátni a magukkal hozott gombokkal. Az ezredek tehát maradtak régi helyökön s csupán a gombok s az ezredek urak cseréltek helyet.

(v) **Jéghiány.** Mint a „Föv. lapok” írja Pesten oly nagy a jéghiány, hogy már a fagyalt adagjának ára is hatvan kr. A „F. L.” különben biztatja olvasóit, hogy ne busuljanak, mert ugyanez okból majd a nyáron adagja — egy forint, s még több is lesz. Szomorú hír a fogorvosokra.

(v) **A földrengések** napról-napra gyakoribbakká lesznek: így márcz. 13-án Görög, Udine és Triest között meglehetősen erős rengés volt érezhető.

(v) **A francia nemzetgyűlés** a 30-as bizottmány egész munkalaát f. hó 13-án 411 szóval 234-ellen — elfogadta.

(v) **A cholera** több helyen ismét kiütött; s e miatt, mint a hivatalos lap írja, a nagy kisújszállási vásárt be kellett tiltani. Selmeczről is aggasztó hírek érkeztek Pestre.

— **A pesti dalszínház ügyében** olvassuk, hogy a kormány felszólította a közmunatanácsot, jelölne ki, melyik telek volna Pesten legalkalmasabb a már megállapított beosztási és rendezési terv szerint magyar operaházra. A kormány nem szorítokzik a B. Orczy igazgató ismert jelentésében ajánlott telkekre, hanem tökéletesen szabad kezét ad a közmunatanácsnak az ajánlásra, sőt az ugynevezett „uj épültre” irányozza figyelmét, melynek átengedése iránt hallomás szerint befejezőkhöz közeli alkudozások vannak folyamatban. A telek kérdésével kapcsolatosan, tájékoztatásul véleményezést kér az iránt, mennyibe kerülne hozzávetőleg az illető telken egy ily intézet építése s végre mily eljárással s módokatok szerint kellene egy megfelelő építési tervet s később annak tényleges kivitelét biztosítani.

— **20,000 forint boros sörért** — A „Gy. Közl.”-ben olvassuk ezt a furcsaságot, mely szerint bizonyos pestvidéki D. nevű lovaskapitányt azon kellemes meglepetés érte, hogy 20,000 frt hagyomány esett rá bizonyos G. nevű plébánostól, — azért mivel hadnagy korában udvariasan elnyelte a plébános ur azon szeszélyét, hogy borába sört töltösn. Az öreg urnak ez betegsége volt s vendégeit a mikor csak lehetett megtréfálta eredeti keverékével. De nem akadt közülök, az egy hadnagy kivételével, a ki a kedvezért megigya, — ki ezért most 20,000 frtot kapott — ha igaz.

— **A romániai vasuti csatlakozások.** A romániai kamara tudvalevőleg márczius 4. tartott ülésében az Ausztria-Magyarországgal kötött vasuti egyezményt, melyben a romániai és a magyar vasutak csatlakozása a Bodza, Vulkán, Ojtoz szorosokon, Varciorován s a tömösi szoroson át voltak kikötve, 49 szavazattal 45 ellen elvetette, különösen az utolsó csatlakozási pont idezte föl a bölcs román patrioták aggályait, kiknek az a rögeszméjük támadt, hogy Magyarország a tömösi szoroson át inváziót készít Romániai ellen. Szeget üthetett ejükbe a magyar kormány azon ajánlata is, hogy a szerződésileg megállapított vonatok néhányát román területen is kiéptíteni kész. A hazafias táborban a kamara ezen határozata fölött nagy öröm uralkodik, és kétséget nem szenved, hogy ez előforduló esetben a török vaspályához való csatlakozási irányában is hasonló vizsautasito állást fog elfoglalni.

— **A chinai látogatójegyek** skarlátvörösr színűek s a betűk nagysága mutatja a név tulajdonosának rangját. Minél nagyobb a betű, annál magasabb a rang. Az ismerősök nevezetes esetek alkalmával több névjegyeket szoktak küldeni egymásnak; minél nagyobb az a tisztelet, a mit kifejezni ohajtottak. A név rendezen a jegy legaljára van nyomtatva s a név alá oda vannak írva a következő jellemzetes jelszók: „az ön igen buta testvére,” vagy „az ön legméltatlanabb barátja, ki tiszteletét ohajtván kifejezni, porba fűrészi fejét ön előtt.” Az ösmerős, ki egy nagy csomó ilyen névjegyet kapott, az ünnepélyes alkalom elmúltával rendezen visza szokta küldeni a névjegyeket, miután azok kiállítása igen sok pénzbe kerül és senki sem kívánja a saját „igen buta testvérét” túlságos költségbe keverni.

— **Árviz borítja a Rába és a Rábca** mentében fekvő 5 megyét; igen sok helyütt a Rába a mult héten kiáradt s tetemes árokat okozott különösen Ó-Asszonyfánál. Emberélet is esett áldozatul. A veszély egyre nagyobbodik: termőföld nagy része viz alatt fekszik, sőt néhol a falvakba is behatolt már. Így tavaszi vetés idején ja kár felszámíthatlanul növekedhetik; s eddig már két millióra rug.

— **Cserebogár a közgazdaságban** Würtemberg királyságban 231 millió cserebogarat pusztítottak el, mint egy bizottsági jelentés előadja. Ez került 15,604 forintba. Az így megakadályozott kárt évenkénti 14 millióra számítja dr. Sager tanár Számítása a következő: Egy cserebogár után átlagosan 10 báb származik s ezek mindegyike 3 évi fejlődése alatt 2 font növény anyagot pusztít el, — e szerint ama 231 millió cserebogár utódjai 46 millió font növény anyagot emésztettek volna föl, mit a szénaárak szerint számítva kijön a fentebbi károszeg. — Boldog Würtemberg, ha ilyen bogarakkal küzdeni is rá ér a közgazdaság.

— **Strakosch**, az ismert nevű impressarió, már megtette előkészületeit nagy amerikai körutjára. Játékrendjének vonzeréjét ezuttal Verdi új dalműve: „Aida” képezi, melynek diszleteit a milánói Scala-színház diszletei és öltöneyei után készítetté Társulatában van a párisiak híres tenoristája Capoul és Patti Sarolta k. a. kiket mesés összegekkel díjaz. Patti Adél ellenben jövőre nem fog tenni körutakat, miután két évre szerződött a londoni olosz operához.

### Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

(Márczius 16-én 1873.)

5% metalliques 7115 — metalliques máj, és nov. eső kamattal 7150. — nemzeti kölcsön 73,70 — 1860-diki államkölcsön 104,65 Bankrészvények 983. Hitelrészvények 338, — London, 10915 — Ezüst 108. — Cs. kir. arany 518. — Napoleonondor 873.

Urbéri kötvények. Magyarországi 82. — Temesvári 81. — Erdélyi 79,50 Horvati 83 25.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:  
**K. PAPP MIKLÓS.**

NYILTTER. \*)

## PERL fogoorvs

lakik Kolozsvártn, a Tivoliban (Shütz-féle házban). Idegezek egy fogat egy óra alatt, egy egész ogsort egy nap alatt kaphatnak meg.

### Bergheer színháza

szellem- és kísértetjelenésekkel felállitva a főtérén.

Ma, ugymint naponkint este 7 órakor előadás.

### Műsorozat.

Első szakasz:

A „Spynxek,” vagy csodák csodája.

Mutatvány 1 felvonásban.

Személyek:

Levni, a bűvölés tanára Bergheer, Tumpe, minde-nese Ernst ur. Auguszt szobaleány Franzésia kis-asszony.

Második szakasz:

Festői színház:

egy regényes hegyesvidék, mint telitájkép, vadászjelenetekkel, szánkázással, az iskolai ifjuság hógomolyg dobálásaival stb.

Harmadik szakasz:

Bűvölés, természettan, csalképletek.

1. Csak a madár marad. 2. A kicsi előhozó. 3. Cupidó mint egy gyűrű áthozója. 4. Kávét és tejet két üvegben elkészíteni. 5. Egy uj galamb ducc. 6. Az engedelmes galamb. 7. a bergamoi Harlequin. 8. Egy kacavadászat a teremben.

Negyedik szakasz.

Bergheer felülmúlhatatlan eredeti szellem és kísértet megjelenéseik e czim alatt: „Az élet álom,” ördögöcské, boszorkányok, zöldördögök, a vár ura szelleme, ki mindenkit éjen át kopaszra borotvál, ki a várba mer hatolni, futó csontok és pástortüri megjelenésekkel.

Helyárak: Számozott hely 1 frt. Első hely 60 kr. Második hely 40 kr. Harmadik hely 20 kr. Gyermekek — 10 éven alól — valamennyi helyen félárakat fizetnek.

Pénztárnyitás 6 órakor. Kezdeté 7 órakor.

Napijegyek eladása a színházi pénztárnál 3—6 óráig.

\*) E rovatban megjelölő cikkekért Szerkesztőségünk felelősséget nem vállal el. Szerk.



rtt.